

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	119-25/292072
Otsuse kuupäev	13.06.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	Ühispakkujate Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ vaidlustus Kaitseliidu riigihankes „Lühimaa õhuründe moona droonide ostmise“ (viitenumber 292072) Strobil OÜ, Electric Wings Group OÜ, Meridein Grupp OÜ, KrattWorks OÜ ning ühispakkujate OÜ ROOMET & MELROSTEN ja TehnoTurg-T OÜ pakkumuste vastavaks tunnistamise otsustele ning Strobil OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise otsusele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, ühispakkujad Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ, esindajad vandeadvokaat Erki Fels ja advokaat Gregor Saluveer Hankija, Kaitseliit, esindaja Anti Ehatamm Kolmas isik 1, Strobil OÜ, esindaja Vandeadvokaat Triin Väljaots Kolmas isik 2, Electric Wings Group OÜ Kolmas isik 3, Meridein Grupp OÜ Kolmas isik 4, KrattWorks OÜ Kolmas isik 5, ühispakkujad OÜ ROOMET & MELROSTEN ja TehnoTurg-T OÜ
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 4 ja RHS § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

- 1. Jätta ühispakkujate Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ vaidlustus rahuldamata.**
- 2. Mõista ühispakkujatelt Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ Strobil OÜ kasuks välja lepingulise esindaja kulud summas 2531,25 eurot käibemaksuta.**
- 3. Jätta ühispakkujate Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ vaidlustusmenetluse kulud nende endi kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 12.03.2025 avaldas Kaitseliit (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusega läbiviidava riigihanke „Lühimaa õhuründe moona droonide ostmine“ (viitenumber 292072) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD), sh Tehniline kirjeldus (edaspidi TK) ja Alusdokument.

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitasid pakkumuse mh Strobil OÜ, Electric Wings Group OÜ, Meridein Grupp OÜ, KrattWorks OÜ, ühispakkujad Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ ning ühispakkujad OÜ ROOMET & MELROSTEN ja TehnoTurg-T OÜ.

2. Hankija tunnistas 05.05.2025 otsusega vastavaks Strobil OÜ, Electric Wings Group OÜ, Meridein Grupp OÜ, KrattWorks OÜ, ühispakkujate Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ ning ühispakkujate OÜ ROOMET & MELROSTEN ja TehnoTurg-T OÜ pakkumused ning edukaks Strobil OÜ pakkumuse.

3. 15.05.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) ühispakkujate Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele tunnistada vastavaks Strobil OÜ (edaspidi ka Kolmas isik 1), Electric Wings Group OÜ (edaspidi ka Kolmas isik 2), Meridein Grupp OÜ (edaspidi ka Kolmas isik 3), KrattWorks OÜ (edaspidi ka Kolmas isik 4) ning ühispakkujate OÜ ROOMET & MELROSTEN ja TehnoTurg-T OÜ (edaspidi ka Kolmas isik 5) (edaspidi koos ka Kolmandad isikud) pakkumused ning tunnistada edukaks Kolmanda isiku 1 pakkumus.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 22.05.2025 kirjaga nr 12.2-10/119 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 27.05.2025 ja neile vastamiseks 30.05.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Vaidlustaja ning menetluskulude taotluse Vaidlustaja ja Kolmas isik 1. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude taotluse Kolmas isik 1. Kolmandad isikud 2, 3, 4 ja 5 oma seisukohti vaidlustusmenetluses ei esitanud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **ühispakkujad Lendurai OÜ ja Defsecintel Solutions OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Kolmanda isiku 1 pakkumus ei vasta RHAD-is esitatud tingimustele ja Hankija ei ole teostanud pakkumuse vastavuse sisulist kontrolli.

5.1.1. Vaidlustajal on kahtlus, et Kolmanda isiku 1 mehitamata õhusõiduk (edaspidi MÕS) 1, MÕS2 ja MÕS3 ei vasta järgmistele lennuaja, lennukauguse ja kandevõimega seotud TK nõuetele.

5.1.1.1. TK ptk 1b: *Lennukaugus operaatorist mitte vähem kui 15 km ja kogu lennu vältel peab olema võimalik maapinnal paikneva sihtmärgi tabamise jälgimine operaatori juhtimissüsteemi ekraanilt ja FPV-prillidest.*

MÕS kandevõime lahingmoona süsteemile mitte vähem kui 2500g.

Mida suurem on MÕS-i last, seda lühem on nii selle lennuaeg kui ka lennukaugus. 2500g lasti toimetamine MÕS-iga 15 km kaugusele on tehniliselt keeruline. See eeldab repriiteri efektiivset kasutamist, mida Vaidlustaja hinnangul ükski Riigihankes osalev konkurent ei ole suutnud saavutada ega varasematel testimistel tõestada.

5.1.1.2. TK ptk 1c (detailsed võimenõuded – MÕS3): *Droon on varustatud autonoomse lõppfaasi sihitamise mooduliga, mis annab piloodile lisavõimaluse lukustada droon soomustransportööri suurusele sihtmärgile vähemalt 300 m kauguselt, misjärel juhib moodul drooni koos moonaga autonoomselt sihtmärgi pihta.*

Vaidlustajale teadaolevalt ei ole varasemalt Hankija poolt korraldatud testidel/harjutustel suutnud ükski teine MÕS tootja TK ptk-s 1c nimetatud võimekust edukalt demonstreerida. Võimekuse saavutamiseks on vajalik digitaalne kaamera 1920×1080 (Full HD) resolutsiooniga, mida ükski Riigihankes osalevatest pakkujatest oma MÕS-i puhul ei kasuta.

5.2. Hankija ei ole kontrollinud pakkumuse vastavust sisuliselt.

5.2.1. Alusdokumendi p-i 10.1 kohaselt on Hankija kohustatud tegema pakkumuse vastavusotsuse mitte üksnes esitatud tõendite pinnalt, vaid pakutavaid seadmed reaalselt testides: *Näidiste esitamist ühes pakkumuse esitamisega ei nõuta. Pakkumuse esitanud kutsutakse igaüks eraldi tähtaegadel testpäevale ja nende esindaja demonstreerib droonide vastavust tehnilises kirjelduses nõutule. Eriti kriitilised faktorid on lennuaeg, lennukaugus ja kandevõime.*

Olukorras, kus Hankija on RHAD-is ette näinud toote testimise, on Hankija kohustatud ka nendest reeglitest juhinduma ja testimise läbi viima.

5.2.2. Testimine tähendab droonide reaalselt katsetamist veendumaks droonide vastavuses TK nõuetele. Testimisel on väga olulised aspektid lennuaeg, lennukaugus ja kandevõime. Kui testpäeval reaalselt ei lennutatud kõiki pakkumuses esitatud droone ega kontrollitud drooni lennuaega, lennukaugust, kandevõimet ja muid TK-s nõutud funktsionaalsusi või võimekusi, ei ole Hankija sisulist testimist läbi viinud.

5.2.3. Hankija on vastanud 12.05.2024 teabevahetuse käigus ka pakkuja küsimusele seoses testpäeva läbiviimisega. Sellest ei nähtu, et testpäeval oleks kontrollitud droonide vastavust TK-le, eelkõige et kontrollitud oleks droonide lennuaega, lennukaugust ja kandevõimet.

5.3. Ka Kolmandate isikute 2-5 droonid ei vasta samadele nõuetele.

Edukaks tunnistamise otsusest nähtub, et testpäev korraldati ainult Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavuse hindamiseks, kuid Alusdokumendi p 10.1 näeb ette testimise kõigi pakkumuste suhtes. Kui Hankija teostab kõigi pakkumuste osas sisulise testimise, tuleb ainsana vastavaks tunnistada Vaidlustaja pakkumus.

5.4. Vaidlustaja palub vaidlustuskomisjoni kohustada Hankijat järgmise teabe esitamiseks.

- Kas teostati MÕS1, MÕS2 ja MÕS3 platvormi lend 15 km kaugusele maajaamast? Kuidas fikseeriti lennukaugus?

- Kas 15 km kaugusele tehtud testlennud tehti koos 2500g lastiga? Kui jah, kas last oli kaalutud ja kaal fikseeritud?

- Kas 15 km kaugusele tehtud lend oli koos repiiteriga? Kui oli, siis kas repiiter oli kinnitatud mõnele MÕS platvormile, nagu nõuetes märgitud?

- Kas MÕS3 platvormi koos autonoomse sihitamise mooduliga testiti 300 m kauguselt sõiduki

suuruse objekti lukustamisega? Kuidas oli mõõdetud ja fikseeritud sihtmärgi suurus ning selle vastavus soomustranspordööri suurusega?

- Kas 300 m kaugus ka fikseeriti? Kui jah, siis kuidas?

- Kas lukustamine õnnestus? Kas lukk püsis kogu autonoomse sööstu jooksu?

- Kas MÕS3 platvorm koos autonoomse sihitamise mooduliga suutis autonoomses režiimis ka sihtmärki tabada? Mitmest korrast mitu tabas sihtmärki?

- Kas MÕS3 autonoomse sihtimise mooduliga lõppfaasi autonoomne sööst 300 m pealt oli koos 2500 g lastiga?

5.5. 27.05.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.5.1. Hankija ja Kolmas isik 1 väidavad, et kõik TK ptk 1b nõuded on eraldiseisvad, teisisõnu lennukaugus ei pea olema saavutatav koos lahingmoonaga. Järelikult pole vaidlust selles, et Kolmanda isiku 1 mehitamata õhusõidukitel puudub nõutud lennukaugus koos lahingmoonaga. Vaidlus on üksnes selles, kuidas TK-s sätestatud üldisi nõudeid tõlgendada: kas nõuded peavad olema täidetud kumulatiivselt või eraldiseisvalt. Kui kumulatiivselt, siis on Kolmanda isiku 1 pakkumus mittevastav. Asjakohane ei ole Hankija väide, et nõuete kumulatiivne täimine polnud tema soov.

5.5.2. Hankija määrab hanketingimused kindlaks RHAD-is ja ei saa pärast pakkumuste esitamist tõlgendada ja kohaldada neid meelevaldselt. Hanketingimused on eelhaldusaktina siduvad ka Hankijale ning nende tõlgendamisel ei ole Hankijal eelisõigust. Hanketingimuste tõlgendamisel tuleb lähtuda mõistliku isiku arusaamast. Seejuures ei saa tõlgendamisel tugineda üksnes grammatilisele analüüsile, vaid arvestada tuleb ka hanke eesmärgi ja hankemenetluse olemusega.

5.5.3. Tõlgendus, et kõik TK ptk 1b nõuded peavad olema täidetud iseseisvalt, on ebamõistlik ja vastuolus Riigihanke eesmärgiga (nt sõiduk suudab lahingmoonaga (alap 5) kanda ainult 10 meetrit, pärast seda kukub see alla – kuna lahingmoonaga kandevõime ei ole seotud lennukaugusega; sõiduk peab saavutama lennukiiruse lahingmoonaga vähemalt 80 km/h (alap 4), kuid „lahingmoon“ võib kaaluda ka 1g – kuna see nõue ei ole seotud järgmise alapunktiga, mis sätestab lahingmoonaga kandevõimeks 2500g; sõidukil töötab nõutud tarkvara seadistuse lahendus (alap 6) ainult siis, kui sõiduk jääb operaatorist kuni 100m kaugusele – kuna sellel nõudel puudub mis tahes seos minimaalse lennukaugusega, mis on sätestatud alap-s 1 jne). Kohtupraktika järgi tuleb eelistada sellist hanketingimuste tõlgendust, mille kohaselt ei muutu tõlgendatav hanketingimus või mõni teine hanketingimus mõttetuks. Ainuke tõlgendus, mille korral säilitavad kõik nõuded oma eesmärgi, on see, et nõuded peavad olema täidetud kumulatiivselt.

5.5.4. Hankija väide, et tema eesmärk ei olnud hinnata drooni lennukaugust sõltuvalt sellest, millist koormust see parasjagu kannab, on otsitud. Riigihanke esemeks on õhuründe moonaga droonide soetamine. Milleks on vaja 15 km lennukaugust, kui sellele kaugusele ei saa lahingmoonaga kanda? Mis mõtte on ostetavatel sõidukitel, kui nad suudavad lahingmoonaga raskusega 2500 g kanda vaid nt 25 meetrit? Miks on vaja sätestada nõue sõidukite lahingmoonaga kandevõimele, kui samas pole sätestatud sõidukile lennukaugust koos lahingmoonaga?

5.5.5. Teabevahetus viitab sellele, et ka pakkujad said aru, et nõuded peavad olema täidetud kumulatiivselt. Üldnõuete kohta esitati järgmine küsimus: *Standardse 6S3P aku kasutamisel, mille mahtuvus on 12 000–15 000 mAh, suudab standardne 10-tolline droon koos lisakoormusega kindlasti läbida 15 kilomeetrit, sõltumata operaatori oskustest ja ilmastikutingimustest. 20 kilomeetri läbimine on tõepoolest võimalik, kuid ainult kvalifitseeritud operaatori juhtimisel ning madala tuule ja mõõduka õhutemperatuuri tingimustes.*

Hankija vastas, et *töötab tehnilise kirjelduse muutmise eesmärgil ja asendab selle esimesel võimalusel*. Hankija muutis seejärel lennukauguse nõuet: varasemalt kehtinud 20 km asemel 15 km. Seega mõistis ka Hankija ise, et nõuded peavad olema kumulatiivselt täidetud. Vastasel juhul oleks Hankija vastanud, et lennukaugus ei pea olema saavutatud koos lahingmoonaga.

5.5.6. Kolmanda isiku 1 pakkumus ei vasta kõigile MÕS3 nõuetele.

Kolmanda isiku 1 pakkumus ei vasta ka TK ptk MÕS 3 alap-ile 1, mille järgi peab droon olema varustatud autonoomse lõppfaasi sihitamise mooduliga, mis annab piloodile lisavõimaluse lukustada droon soomustransportööri suurusele sihtmärgile vähemalt 300 m kauguselt, misjärel juhib moodul drooni koos moonaga autonoomselt sihtmärgi pihta.

Kolmas isik 1 ega Hankija ei ole tõendanud, et Kolmanda isiku 1 pakkumus sellele nõudele vastab. Tõendatud pole sedagi, et Kolmanda isiku 1 pakutud seade vastavust sellele nõudele kontrolliti. Kolmas isik 1 väidab lakooniliselt, et *sihtmärgi lukustamise funktsioon (nt 300 m kauguselt) on olnud testimisel ja kasutusel Ukrainas*. Kolmas isik 1 ei väida, et Hankija oleks nõude täitmist kontrollinud testpäeval.

5.5.7. Hankija ei ole kontrollinud pakkumuste vastavust sisuliselt.

5.5.7.1. Hankija otsused oleksid õigusvastased ka siis, kui Kolmanda isiku 1 pakutud sõidukid vastaksid TK ptk-s 1b sätestatud nõuetele. Hankija ei ole täitnud Alusdokumendi p-is 10.1 sätestatud kohustust kontrollida pakutavate sõidukite nõuetekohasust testimise teel.

Hankija vastusest saab järeldada, et Hankija ei kontrollinud Kolmanda isiku 1 pakutud sõidukite vastavust TK-le sisuliselt. Hankija väidab, et tugines vastavaks tunnistamise otsuse tegemisel mh *enda varasemale praktilisele kogemusele*. Samuti väidab Hankija, et tal ei olnud kohustust vastavustingimuste täitmist dokumenteerida, kuna nende täitmine oli *muude dokumentide või kogemuse põhjal niigi tuvastatav*. Hankija arusaam on ekslik.

Riigihankes on Hankija sidunud ennast testimise kohustusega. Kui Hankija on RHAD-is ette näinud toote testimise, on ta kohustatud testimise läbi viima. Veel vähem on Hankijal võimalik tugineda vastavusotsuse tegemisel enda kogemusele.

5.5.7.2. Küsimus ei ole selles, millises vormis testimist läbi viidi, vaid selles, kas seadmeid reaalselt testiti. Hankija kõneviisist (*kontrolli sisu oli piisav ning toetub nii dokumentidele kui eelnevale kasutuskogemusele*) võib järeldada, et testimist läbi ei viidud. Eelnev kogemus ei ole test. Samuti ei ole testimine see, et Hankija tutvub dokumentidega. Ka Kolmanda isiku 1 kõneviis viitab, et sisulist testimist läbi ei viidud. Hankija ega Kolmas isik 1 ei ole oma seisukohtades kordagi otsesõnu välja öelnud, et testpäeval kontrolliti seadmeid sisuliselt TK nõuetele vastavuse testimise teel, sh TK-s sätestatud minimaalsele lennuajale, lennukaugusele ja kandevõimele (mida on Alusdokumendi p-is 10.1 nimetatud „eriti kriitiliseks“). Hankija viitab testimistele vaid Ukrainas.

5.5.8. Vaidlustaja esitas vaidlustuses taotluse täiendava teabe saamiseks. Küsimused olid suunatud sellele, kuidas Hankija testimise läbi viis ja Kolmanda isiku 1 (või Kolmandate isikute?) pakkumust sisuliselt kontrollis. Enamik küsimusi oli jah/ei vormis. Hankija ei ole vastanud ühelegi küsimusele.

6. Hankija, **Kaitseliit**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Kolmanda isiku 1 pakkumus vastab RHAD-ile.

6.1.1. Vaidlustaja lähtub ebaõigest eeldusest, et TK ptk-s 1 b sätestatud drooni lennukauguse nõudele vastavust tuleb hinnata selliselt, et droon kannab samal ajal vähemalt 2500 g raskust lahingmoona.

6.1.1.1. TK ptk-s 1 b on sätestatud mehitamata õhusõiduki üldised omadused:

Lennukaugus operaatorist mitte vähem kui 15 km ja kogu lennu vältel peab olema võimalik maapinnal paikneva sihtmärgi tabamise jälgimine operaatori juhtimissüsteemi ekraanilt ja FPV-prillidest.

MÕS vahendi pealt vaadates kaamera vaatajast eemale suunatuna peavad mootorid pöörlema järgnevalt: Eesmine (kaamerapoolne) vasak vastupäeva, eesmine parem päripäeva, tagumine vasak päripäeva, tagumine parem vastupäeva. Moepiitotorite pöörlemise seadistamine enne MÕS vahendi kasutamist peab olema võimalik.

MÕS juhtimise tarkvara platvorm MÕS vahendile on BetaFlight - välja arvatud MÕS3 komplekt ja lisavõimekus, mis eeldab täiendavaid võimalikke funktsioone tarkvaraliselt kontrollitud LÕM komplekti juhtimise korral.

Lahingmoonaga koos on maksimaalne saavutatav MÕS vahendi lennukiirus mitte vähem kui 80 km/h.

MÕS kandevõime lahingmoona süsteemile mitte vähem kui 2 500 g.

MÕS on tellijaga kokkulepitud ühtne tarkvara seadistuse lahendus.

Kerge ja vastupidav disain (Eelistatud on võimalikult suletud kerega lennuplatvorm, mis samal ajal tagab piisava jahutuse platvormi sees olevale elektroonikale).

Peale pakendist välja võtmist kiirelt kasutusele võetav.

Moona MÕS külge kinnitamine ja lahtivõtmine on teostatav ilma abivahenditeta.

MÕS pakitud 10 kaupa, mida saab ühe korraga transportida (Kokku pandud tervik pakitud tugevast kartongist pappkasti).

MÕS on vähemalt 4 mootoriga multirootor tehnoloogiat kasutatav lennukivahend.

6.1.1.2. TK ptk-s 1b alapunkt 1 puudutab drooni üldist lennukauguse nõuet, mis on määratud iseseisva tehnilise omadusena. Hankija ei ole teadlikult seostanud lennukaugust drooni kandevõime või lahingmoona kaaluga. Selliselt ei esita ka tootjad tavaliselt oma tooteandmeid. Hankija eesmärk oli hinnata drooni lennukaugust sõltumatu kvaliteedinäitajana.

6.1.1.3. Kui Hankija oleks soovinud, et lennukaugus vähemalt 15 km peab olema saavutatav koos lahingmoonaga, oleks see nõue selgesõnaliselt fikseeritud, sarnaselt TK ptk 1b alapunktis 4 sätestatud lennukiiruse nõudele, mille kohaselt peab drooni minimaalne kiirus 80 km/h olema saavutatud koos lahingmoonaga. Lennukauguse osas Hankija ei sätestanud tingimusena, et lennukaugust hinnatakse koos lahingmoonaga.

6.1.1.4. Hankija ei vaidle vastu, et lisaraskus mõjutab drooni lennukaugust, kuid tema eesmärk ei olnud hinnata drooni lennukaugust sõltuvalt sellest, millist koormust see parasjagu kannab. Seda ka põhjusel, et Hankijale ei ole teada, kas ja millist tüüpi lahingmoona kasutatakse (nt kasutatakse kergemaid granaate (raskusega ca 1 kg) või kasutatakse droone luure-eesmärkidel ilma lahingmoonata).

6.1.1.5. Ptk 1b alapunktis 1 sätestatud nõude puhul pidas Hankija silmas praktilist vajadust, et drooni saaks samaaegselt jälgida kahest vaates – FPV-prillidest ja juhtimissüsteemi ekraanilt –, võimaldamaks kõrvalpiloodil teha kaardile märkmeid ning toetada peapilooti. Vastava tingimuse kehtestamisel lähtus Hankija nii enda tegelikust vajadusest kui ka teadmistest pakutavate droonide tehnilise võimekuse kohta. Hankija eesmärk ei olnud ühegi tootja välistamine ega põhjendamatute piirangute seadmine vaid tehniliste näitajate määratlemine vastavalt sisulisele vajadusele ja praktikas toimivale lahendusele. Hankija oli tingimuse kehtestamisel veendunud, et 10-tollised droonid, mida ta hangib, vastavad nõutud lennukauguse tingimusele. Seda oli korduvalt kinnitanud varasem praktiline kogemus, sealhulgas testimised Ukrainas nii Vaidlustaja kui ka Kolmanda isiku 1 droonidega.

Eelnevast tulenevalt ei pidanud Hankija kontrollima droonide lennukaugust koos 2500g lastiga.

6.1.2. Vaidlustaja väide, et Kolmanda isiku 1 pakkumus ei vasta TK ptk-s 1c kehtestatud

6 (14)

tingimusele, kuivõrd RHAD-is nõutud võimekuse saavutamine eeldab digitaalse kaamera kasutamist, ei vasta tõele.

Ebaõige on ainuüksi väide, et need droonid vajavad selle võimekusse saavutamiseks digitaalset kaamerat. Tegelikult on see võimalik ka analoogkaameraga. Samas, Kolmas isik 1 pakkus antud juhul Hankijale digitaalse kaameraga drooni, mille lõpusihitamise komponendid on edukalt kasutuses Ukrainas ja mille võimekuses Hankija sai veenduda.

Põhjus, miks Hankija otsustas sellise funktsiooniga droone mitte tellida, ei ole selles, et Kolmanda isiku 1 pakutud droonid sellele võimekusele ei vasta, vaid selles, et need ei täida niisugusel kujul Hankija algset eesmärki.

6.1.3. Hankija kontrollis ja veendus, et Kolmanda isiku 1 pakutud droonid vastavad kõikidele TK tingimustele, sh tingimustele, et pakutavate droonide lennukaugus operaatorist ületab 15 km. Hankija veendus ka Kolmanda isiku 1 droonide vastavuses TK ptk-s 1c kehtestatud tingimusele.

6.2. Vaidlustaja väidab, et Hankija ei kontrollinud piisavalt sisuliselt Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavust, kuivõrd 12.05.2024 testpäeva memorandumist ei nähtu, et kontroll oleks toimunud. Vaidlustaja oletused ei vasta tõele.

Hankija kontrollis Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavust RHAD-is esitatud tehnilistele tingimustele, tuginedes:

- pakkuja esitatud tehnilistele spetsifikatsioonidele;
- testpäeval toimunud demonstreerimisele; ning
- Hankija enda varasemale praktilisele kogemusele pakutud droonide kasutamisel.

6.3. Hankija on viimase aasta jooksul realselt kasutanud nii Vaidlustaja, Kolmanda isiku 1 kui ka mitmete teiste tootjate droone õppustel ja treeningutel ning on hästi kursis nende tehniliste omaduste ja võimekusega. Hankija oli teadlik, et Kolmanda isiku 1 droonid vastavad RHAD-ile, mistõttu ei olnud Hankija hinnangul tarvidust dubleerida või formaalselt loetleda testpäeval iga nõude täidetust eraldi. Hankijal ei ole positiivse otsuse puhul kohustust dokumenteerida kõigi vastavustingimuste täitmist ammendavalt.

6.4. Hankija kinnitab, et testpäeva käigus kontrolliti ka pakutavate droonide võimekust ja nende vastavust RHAD-ile, sh lennukaugust. Kuna RHAD ei sätesta konkreetset testimise või dokumenteerimise vormi, toimus kontroll praktilises, vabas vormis, mille puhul ei saa Hankijale ette heita vorminõuete rikkumist. Kontrolli sisu oli Hankijale piisav ning toetub nii dokumentidele kui ka eelnevale kasutuskogemusele. Isegi juhul, kui akti vormistus ei vasta Vaidlustaja ootusele, ei ole see alus Hankija otsuse kehtetuks tunnistamiseks, kui vaidlustusmenetluse käigus tuvastatakse otsuse sisuline õiguspärasus.

7. Kolmas isik 1, **Strobil OÜ**, vaidleb vaidlustusele vastu.

7.1. Kolmanda isiku 1 pakkumus vastab RHAD-ile.

Vaidlustuses esitatud oletused pakkumuse mittevastavuse kohta ei vasta tegelikkusele.

7.1.1 Vaidlustaja tõlgendab ebaõigesti TK ptk-s 1b sätestatud drooni lennukauguse nõuet, väites, et droon peab suutma läbida vähemalt 15 km pikkuse distantssi vähemalt 2500g raskuse lahingmoonaga. RHAD-is ei ole sätestatud, et nõutud lennukaugus peab olema saavutatav koos lahingmoonaga. Kui Hankija oleks soovinud seda nõuet kehtestada, oleks ta seda sõnaselgelt väljendanud, analoogiliselt TK punktile, kus on sätestatud, et drooni minimaalne lennukiirus peab koos lahingmoonaga olema vähemalt 80 km/h. Kuna RHAD ei sisalda nõuet, mille kohaselt tuleks drooni tehnilist lennukaugust hinnata koos lahingmoonaga, oleks Kolmanda isiku 1 pakkumuse tagasilükkamine sellisel alusel vastuolus RHS § 3 p-is 2 sätestatud võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõttega.

7.1.2. Kolmanda isiku 1 pakkumuses esitatud dokumendis „Pakkumine“ on toodud pakutud droonide spetsifikatsioonid, millest nähtub muuhulgas, et kõik pakutud droonid omavad vähemalt 2,5kg kandevõimet ning on võimelised lendama vähemalt 15 km kaugusele. Lisaks on MÖS3 droon varustatud lisamooduliga, mis võimaldab sihtmärgi lukustamist vähemalt 300 m kauguselt.

7.1.3. Kolmanda isiku 1 pakutud droonid täidavad tingimuse, mille kohaselt peab olema kogu 15 km pikkuse lennu vältel võimalik jälgida sihtmärgi tabamist juhtimissüsteemi ekraanilt ja FPV-prillidest. See on tootja andmetel standardne funktsionaalsus, mida kinnitavad ka tootja spetsifikatsioonid. Pakutavad 10-tollised droonid on tegelikkuses lennuvõimelised isegi kuni 25 km kaugusele. Lisaks on sihtmärgi lukustamise funktsioon (nt 300 m kauguselt) olnud testimisel ja kasutusel Ukrainas.

7.2. Hankija kontrollis Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavust.

7.2.1. RHAD ei sätesta Hankijale nõudeid pakkumuste vastavuse kontrollimise viisi ega dokumenteerimise osas. Tegemist on üksnes pakkumuse esitamise korraldust käsitleva sättega, mis kehtestab reeglid pakkujatele seoses näidise esitamise ja testpäeval osalemisega. Alusdokumendi p 10.1 käsitleb testimise korralduslikku külge ning rõhutab, millele Hankija kontrolli käigus tähelepanu pöörab. See ei kehtesta Hankijale kohustust fikseerida testimise tulemusi kindlas vormis või viisil, vaid annab Hankijale kaalutlusruumi testimise läbiviimisel, arvestades ka hankemenetluse otstarbekust ja paindlikkust.

7.2.2. Hankija korraldas Kolmanda isiku 1 pakutud toodete näidiste kontrollimiseks testpäeva, mille käigus kontrolliti pakutud droonide vastavust TK-s esitatud nõuetele. Kuna Hankija oli Kolmanda isiku 1 droone juba varasemalt kasutanud (sh õppuste ja treeningute käigus), oli tal ka sisuline teadmine nende tegelikust võimekusest. Hankija ei tuvastanud testpäeval, et Kolmanda isiku 1 kinnitus droonide vastavuse kohta TK-le või tootja spetsifikatsioon oleks osutunud ebaõigeks või et Kolmanda isiku 1 pakkumuses oleks esinenud sisulisi või mittesisulisi kõrvalekaldeid TK-st. Kuigi testpäeva protokoll ei sisalda tehnilisi üksikasju, ei tee see kontrolli ennast ebaõigeks.

7.2.3. Kolmas isik 1 on seisukohal, et Hankijal ei olnud kohustust dokumenteerida või isegi kontrollida iga tingimuse täidetust eraldi, sest vastavus oli objektiivselt kontrollitav ka muude dokumentide ning Hankija kogemuse põhjal. Arvestades, et RHAD ei näe ette konkreetset testmetoodikat või kontrollvormi, ei ole Kolmanda isiku 1 hinnangul põhjendatud nõuda Hankijalt vastuseid Vaidlustaja esitatud küsimustele.

7.3. Vaidlustaja ei ole esitanud ühtegi tõendit, mis viitaks sellele, et Kolmanda isiku 1 droonid tegelikult ei vasta TK-le.

7.4. Kolmas isik esitas 30.05.2025 täiendava seisukoha.

7.4.1 Vaidlustaja eksib väites, et RHAD-ist tuleneb Hankija kohustus testida pakutavaid droone viisil, kus iga vastavustingimust testitakse eraldi. On tavapärane, et Hankija soovib pakutavat toodet ka ise kontrollida, kuid RHAD ei nõua Hankijalt testide läbiviimist. RHAD p-i 10.1 kohaselt *demonstreeritakse vastavust TK-s nõutule*. Hankijal on kaalutlusruum otsustamiseks, millisel moel ta pakutava toote vastavuses veendub.

7.4.2. Kolmanda isiku 1 pakutavad droonid vastavad RHAD-ile isegi juhul, kui tõlgendada TK tingimusi nii nagu Vaidlustaja seda teeb. Vaidlustaja järeldus, et Kolmanda isiku 1 droonidel puudub TK-s nõutud lennukaugus koos lahingmoonaga, ei vasta tõele – pakutavad droonid

suudavad lennata oluliselt kaugemale kui 15 km ja on samal ajal võimelised kandma laskemoona. Tegelikult suudab enamus 10 tolliseid droone viia laengu 15 km kaugusele. See nähtub ka Vaidlustaja viidatud küsimusest riigihangete registris: *Standardse 6S3P aku kasutamisel, mille mahtuvus on 12 000–15 000 mAh, suudab standardne 10-tolline droon koos lisakoormusega kindlasti läbida 15 kilomeetrit, sõltumata operaatori oskustest ja ilmastikutingimustest. 20 kilomeetri läbimine on tõepoolest võimalik, kuid ainult kvalifitseeritud operaatori juhtimisel ning madala tuule ja mõõduka õhutemperatuuri tingimustes.* Niisiis ei ole tegelikult kahtlust, et 10 tollised droonid omavad enamus sellist võimekust. Vaidlustaja vastupidine väide ei ole tõsiseltvõetav.

7.4.3. Vaidlustaja tõlgendus TK tingimustele on ebaõige. Vaidlustaja väidab eksitavalt, nagu seisneks õiguslik küsimus selles, kas TK nõudeid tuleb tõlgendada kumulatiivselt või mitte. Hinnang, et lennukaugust operaatorist mitte vähem kui 15 km ja sihtmärgi tabamise jälgimine operaatori juhtmooduli ekraanilt tuleks mõõta koos laskemoonale kehtestatud kaalunõudega, on ebaõige ega tulene TK-st ega ostetavate droonide olemusest. Lennukauguse miinimumtingimuse nõue ei muutu mõttetuks, kui droon ei kanna samaaegselt laskemoona. Droonide kasutusotstarve ja olukorrad on väga erinevad ning ka Kaitseliidu droonid ei kanna ega peagi alati kandma lahingumoonaga. Vaidlustaja näited on hüpoteetilised ja ebarealistlikud.

7.4.4. Hankija on vastuses vaidlustusele selgitanud, et TK-s ei nõutud teadlikult, et 15 km lennukauguse nõuet tuleb arvestada koos laskemoonaga. Vaidlustaja on selle tingimuse ise välja mõelnud.

7.4.5. Kui Vaidlustaja soovis, et Hankija oleks sellise kumulatiivse nõude kehtestanud, oleks tal tulnud seda nõuda ja põhjendada enne pakkumuste esitamise tähtaega. Tagantjärele tingimuste uutmoodi tõlgendamine ei ole põhjendatud. Vaidlustajal ei ole õigust dikteerida, milliste tingimustele peab Hankija hangitav toode vastama.

7.4.6. Vaidlustaja väidab, et üks hankemenetluses esitatud pakkuja küsimus (mitte Hankija vastus) viitavat sellele, et 15 km lennukauguse nõuet tuleks tõlgendada koos 2500g raskuse laskemoonaga. Selline järeldus on meelevaldne. Esiteks ei käsitle nimetatud küsimus laskemoona vaid räägib lisakoormusest. Lisakoormus võib hõlmata väga erinevaid seadmeid ja objekte – näiteks raadioside kordajat, sensorit, kaamerat, sidesignaali analüsaatorit või ka kergeid granaate. Teiseks – küsimuses esitatud tehniline selgitus näitab selgelt, et standardne 10-tolline droon suudab koos lisakoormusega läbida vähemalt 15 kilomeetrit sõltumata operaatori oskustest ja ilmastikutingimustest.

Vaidlustaja järeldus justkui lennukauguse muutmise esialgselt 20-lt km-lt 15 km-le näitab, et Hankija mõistis tegelikult, et lennukauguse nõue ei ole kehtestatud droonile vaid see on kehtestatud droonile koos laskemoonaga, on ebaõige. Lennukauguse nõude vähendamise põhjused ei olnud seotud droonile lisatava raskusega.

7.4.7. Vaidlustaja väidab ebaõigesti, et Kolmanda isiku 1 pakkumus ei vasta ka TK ptk 1b MÕS3 alapunktile 1, mille järgi peab droon olema varustatud autonoomse lõppfaasi sihitamise mooduliga, mis annab piloodile lisavõimaluse lukustada droon soomustransportööri suurusele sihtmärgile vähemalt 300m kauguselt, misjärel juhib moodul drooni koos moonaga autonoomselt sihtmärgi pihta. Kolmas isik 1 on Hankijale tõendanud, et tema pakutavad droonid vastavad sellele nõudele. Lisaks testpäevale tõendavad pakkuja kinnitused, tootja (mitte Kolmanda isiku 1) dokumentatsioon ja Hankija varasem kogemus, et toode on vastav. Kolmas isik 1 ei ole ise pakutavate seadmete tootja vaid müüb Eesti tootja Quadix UAS droone.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Kolmandate isikute pakkumuse vastavaks tunnistamise otsused on vaidlustatud kokkuvõtlikult kahel põhjusel:

- Kolmandate isikute pakkumused ei vasta TK ptk 1b (alapunktid 1 ja 5) ja ptk 1c (MÕS3 alapunkt 1) tingimustele, sh peaksid TK ptk 1b alapunktid 1 ja 5 olema täidetud kumulatiivselt;
- Hankija ei ole kontrollinud Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavust sisuliselt (seadmeid reaalselt testides). Kolmandate isikute 2-5 pakutud droone pole üldse testitud.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuna vaidlustuse saab esitada üksnes enda subjektiivsete õiguste kaitseks ja vaidlustusmenetluses on üldreeglina kaitstav vaid Vaidlustaja õigus jõuda hankelepingu sõlmimiseni Hankijaga, siis olukorras, kus Vaidlustaja pakkumus on hindamise kriteeriumi, milleks on madalam hind, kohaselt alles kuues, oleks Vaidlustajal põhimõtteline võimalus jõuda hankelepingu sõlmimiseni üksnes juhul, kui kõikide Kolmandate isikute pakkumuste vastavaks tunnistamise otsused on õigusvastased. Seega vaidlustuskomisjon alustab asja sisulist lahendamist Kolmanda isiku 1 pakkumuse kohta tehtud vastavaks tunnistamise otsusest, kuna juhul, kui Kolmanda isiku 1 pakkumus on õigesti vastavaks tunnistatud, puudub vaidlustuskomisjonil vajadus analüüsida Kolmandate isikute 2-5 pakkumuste vastavaks tunnistamise otsuste õiguspärasust, kuna Vaidlustajat takistab hankelepingu sõlmimiseni jõudmast juba Kolmas isik 1, kellega Hankija peaks sõlmima hankelepingu.

8.1. Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavus TK ptk 1b alapunktidele 1 ja 5 ja ptk 1c MÕS3 alapunktile 1.

8.1.1. Vaidlustaja väidab, et 2500 g lasti toimetamine MÕS-iga 15 km kaugusele on tehniliselt keeruline ning ükski Vaidlustaja konkurent ei ole suutnud seda saavutada. Seega Vaidlustaja ei väida, et Kolmanda isik 1 pakutav drooni lennukaugus operaatorist ei ole (ühelgi juhul) 15 km, samuti ei väida Vaidlustaja, et Kolmanda isiku 1 pakutav drooni kandevõime lahingumoonasüsteemile oleks väiksem kui 2500g, kuid Vaidlustaja väidab, et neid tingimusi tuleb tõlgendada kumulatiivselt ja sellisel juhul Kolmanda isiku 1 pakkumuse TK-le ei vasta.

8.1.2. 19.12.2019 otsuse nr 3-19-1464 p-is 16 on Riigikohus märkinud: [---] *Kui seadus ei sätesta teisiti, võib hankija otsustada, kas ta usaldab pakkujate kinnitusi või nõuab vastavate asjaolude kindlakstegemiseks tõendeid. [---] Kohtul ei ole ilma seadusliku aluseta õigust sekkuda hankija kaalutusõigusesse ning nõuda tõendi esitamist seal, kus hankija on õiguspäraselt otsustanud piirduda pakkuja kinnitusega. Hankemenetlus põhineb suurel määral pakkujate ühepoolsetel kinnitustel ja hankija võimalusel neid usaldada (RHS § 104, § 122 lg 3, § 175 lg-d 2 ja 4, § 178 lg 3 p 2).*

Alusdokumendi p 11.1.4 kohustab pakkujat pakkumuses esitama: *vabas vormis pakutava kauba kirjeldused ning andmed kauba tehniliste omaduste ja maksumuse kohta.*

Kolmas isik 1 on pakkumuses esitatud dokumendis *Pakkumine kõik read.pdf* kinnitanud samas punktis, et *lennukaugus tarnija akuga 15km ning lennukiirus vähemalt 80 km/h koos 2,5kg lastiga*, millest vaidlustuskomisjoni arvates võib aru saada, et Kolmas isik 1 on kinnitanud pakkumuses MÕS-i lennukaugust mh 15 km koos 2,5kg lastiga. Seda on Kolmas isik 1 kinnitanud ka vaidlustusmenetluses, et Kolmanda isiku 1 pakkumus vastab ka Vaidlustaja tõlgendusele TK-st. Kolmanda isiku 1 pakutava drooni tootelehel nähtub lennuulatus 15+ km ja kandevõime, mis vastab TK-s nõutule.

Seega asja lahendamiseks ei ole tegelikult tarvis kontrollida, milline oli TK tingimuste eesmärk (kumulatiivne või mitte), kuna Kolmanda isiku 1 pakkumusest nähtuvalt on vastavus sellele RHAD-i nõuete kohaselt tõendatud mõlemal juhul. Küll aga peab vaidlustuskomisjon vajalikuks märkida, et mööndes erinevate tõlgenduste võimalikkust, ei saa pidada mõistlikuks TK tõlgendust, mis muudaks Vaidlustustaja hinnangul suurema osa pakkujate pakkumused RHAD-ile mittevastavaks.

8.1.3. TK ptk 1c MÕS3 alapunkti 1 nõudele mittevastavust põhjendab Vaidlustaja jälle 10 (14)

asjaoluga, et Vaidlustajale teadaolevalt ei ole varasemalt Hankija korraldatud testidel/harjutustel suutnud ükski teine MÕS-i tootja nimetatud võimekust demonstreerida. Vaidlustaja väitel eeldab võimekuse saavutamine digitaalset kaamerat 1920x1080 (Full HD) resolutsiooniga. Ei saa olla vaidlust, et nõuet digitaalsele kaamerale 1920x1080 (Full HD) resolutsiooniga TK-s esitatud ei ole.

Kolmas isik 1 on vastavalt Alusdokumendi p-ile 11.1.4 esitanud pakkumuses mh kirjelduse MÕS3 osas, mille p-id 1-3 võimaldasid Hankijal kontrollida vastavust vaidlusalusele TK tingimusele, sh on vaidlustuskomisjonile Kolmanda isiku 1 esitatud tootelehelt nähtav, et pakutava drooni võime sihtmärgile lukustada on oluliselt pikem kui TK-s nõutud.

8.1.4. Vaidlustaja väidab, et Kolmas isik 1 on ise pakutavate seadmete tootja, mistõttu Kolmanda isiku 1 poolt pakkumuses *esitatud dokumentatsioonil puudub tõendiväärtus, kuna Kolmas isik 1 on ise selle dokumendi koostanud*. Kolmas isik 1 väidab, ja vaidlustuskomisjon on selle üle kontrollinud, et Kolmas isik 1 ei ole pakutavate droonide tootja, mistõttu juhul, kui Vaidlustaja vaidlustuses väljendatud kahtlused droonid tehnilistest andmetest, *mis on talle teada*, tuginevad valel droonidel, ei ole Vaidlustaja avaldanud isegi põhjendatud kahtlust, rääkimata mis tahes tõendite esitamisest, et Kolmanda isiku 1 poolt Riigihankes pakutavad droonid TK-le ei vastaks.

Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Kolmas isik 1 on tõendanud oma pakkumuse vastavust TK-le RHAD-is kehtestatud viisil ja puudub põhjendatud alus kahtluseks, et Kolmanda isiku 1 pakkumus Vaidlustaja nimetatud TK tingimusele ei vastaks.

8.2. Näidiste testimine

8.2.1. RHS § 101 lg 1 p-i 11 kohaselt võib hankija nõuda pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimusele vastavuse tõendamiseks hankelepingu esemeks olevate asjade näidiseid. Nimetatud tingimuse eesmärk on tõendada pakkuja tehnilist võimekust/suutlikkust nõutavaid asju tarnida. Vaidlustuskomisjoni arvates ei keela RHS Hankijal põhimõtteliselt nõuda pakkumuses näidist ka pakkumuse (pakutavate asjade) vastavuse kontrollimiseks RHAD-is esitatud tingimustele selliselt, et hankija saaks näidiste kaudu teostada ka sisulist kontrolli pakkumuse vastavuse üle RHAD-ile, kuid Riigihankes on Hankija Alusdokumendi p-is 10.1 selgelt öelnud, et *näidiste esitamist ühes pakkumuse esitamisega ei nõuta*.

8.2.2. RHS § 52 lg 3 kohaselt: *Hankija avab kõik pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitatud pakkumused, kontrollib kõigi pakkujate suhtes kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifikatsiooni vastavalt käesolevas seaduses ja riigihanke alusdokumentides sätestatule ja kvalifitseeritud pakkujate pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning hindab vastavaks tunnistatud pakkumusi RHS-i 2. peatükis sätestatud korras. Pöördmenetluse kasutamisel võib hankija kontrollida pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning hinnata vastavaks tunnistatud pakkumusi käesolevas seaduses sätestatud korras enne pakkujate suhtes kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifikatsiooni kontrollimist [---] (RHS § 52 lg 3).*

RHS § 114 lg 1 sätestab, et hankija peab kontrollima esitatud/avatud pakkumuste vastavust RHAD-is esitatud tingimustele. Seega kokkuvõtlikult kohustab RHS Hankijat kontrollima pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitatud pakkumuse vastavust RHAD-ile, sh TK-le, ja juhul, kui näidise esitamist ühes pakkumusega ei nõuta, tekib küsimus, kuidas üldse tuleks hankemenetluses käsitleda asja näidist, mida pakkumuse esitamise tähtpäevaks pakkumuses ei esitata, ja milliseid otsuseid saab Hankija vastu võtta seonduvalt näidisega, mida pakkumuses ei esitata. Hankija ei ole RHAD-is ette näinud pakkumuse vastavuse kontrollimiseks erireegleid.

8.2.3. Vaidlustuskomisjon möönab, et pakkujal on Alusdokumendi p-ist 10.1 nähtuvalt 11 (14)

põhimõtteline kohustus ilmuda Hankija kutsel drooniga testpäevale, kuid on märkimisväärne, et Alusdokumendis (või RHAD-is) puudub isegi märke, et testpäeval peab pakkuja esindaja demonstreerima just enda poolt Riigihankes pakutavat drooni. Mõistlik on siiski tõlgendus, et pakkuja peab demonstreerima Hankijale Riigihankes pakutavat drooni, kuid see ei muuda fakti, et RHAD-is puuduvad igasugused juhised selleks, milliseid tagajärgi saab kaasa tuua demonstreeritava drooni, mille esitamist ei nõutud pakkumuses, tehnilise võimekuse võimalik erinevus pakkumuses esitatud andmetest. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija ei ole näinud RHAD-is ette, et näidise omadused prevaleerivad pakkumuses drooni kohta esitatud tehniliste andmete/dokumentide ees (puudub isegi sõnaselge märke, et näidise alusel kontrollitakse pakkumuse vastavust RHAD-ile pakkumuse vastavaks tunnistamiseks) või et pakkumus võidakse lükata tagasi ka juhul, kui drooni näidis testpäeval TK-le vastavuse demonstratsioonil „põrub“.

8.2.4. Vaidlustusest arusaadavalt ei ole Vaidlustaja arvates vahet, kas näidis esitatakse pakkumuses või tuleb pakkuja drooniga Hankija poolt korraldatavale testpäevale – Hankija peab kontrollima näidise vastavust kõikidele TK tingimustele ja lükkama pakkumuse tagasi, kui näidis TK-le ei vasta. Vaidlustuskomisjon asus juba eespool seisukohale, et Vaidlustaja väidetud mittevastust TK-le Kolmanda isiku 1 pakkumuses ei ole. Samas väidab Vaidlustaja, et Hankija ei ole teostanud näidise kaudu Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavuse sisulist kontrolli. Vaidlustuskomisjon saab vaidlustusest aru selliselt, et sõltumata Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavusest RHAD-ile tuleb tema pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus tunnistada kehtetuks ka ainuüksi põhjusel, et näidist pole nõuetekohaselt testitud. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu.

8.2.4.1. Vaidlustaja ei väida, et testimist (testpäeva) poleks Kolmanda isiku 1 drooni osas üldse läbi viidud, vaid väidab, et Hankija 12.05.2025 vastusest seoses testpäeva läbiviimisega ei nähtu, et testpäeval oleks Hankija kontrollinud droonide vastavust TK-le.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuna Alusdokumendis on testpäeva ja droonide demonstreerimise kohta vaid üks punkt (Alusdokumendi p 10.1), siis ei ole Hankija RHAD-is mingil moel reguleerinud seda, kuidas ta testpäeval droonide demonstratsiooni jäädvustab/protokollib ja asjaolu, et Hankija ei ole seda teinud Vaidlustaja poolt soovitud viisil, sisus ja mahus, sh ei ole üksikasjalikult vastanud vaidlustuses esitatud küsimustele testimise läbiviimise kohta, ei tähenda seda, et pakkumuse vastavuse sisuline kontroll oleks tulnud läbi viia/jäädvustada kuidagi teistmoodi ja ainuüksi kontrolli (puudulik) teostamine peaks kaasa tooma Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamise. Hankija koostatud MEMO-s on korduvalt nimetatud, et „lahendus on sobilik“, „lahenduse tehniline teostus on sobilik“, „vahend on sobilik“, „vastab nõuetele“. Hinnangud sobilikkusele on antud MEMO p-ides 1-8, mis on seostavad TK p-iga MAAJAAM, SIDE REPIITER, MÕS1, MÕS2, MÕS3, MÕS AKUM, INERT ÖPPEMOON, ja on vaidlustuskomisjoni arvates piisavad tõendamaks seda, et testpäev on toimunud, droonide demonstratsioon on läbi viidud ja Hankija on demonstreeritud omadusi droonil pidanud Riigihankes *sobivaks*.

8.2.4.2. Vaidlustaja ei ole vaidlustuses püüdnudki tõendada, et testimise tulemus oleks pidanud olema kuidagi teistsugune ja Kolmanda isiku 1 pakkumuses esitatud andmed droonide kohta on valed ja Kolmanda isiku 1 pakkumus tegelikult TK-le ei vasta. Vaidlustaja väide, et talle teadaolevalt ei ole varasemalt Hankija poolt korraldatud testidel/harjutustel suutnud ükski teine MÕS-i tootja TK-s MÕS3-le alapunktis 1 esitatud võimekust demonstreerida ei ole veenvam põhjendus kui Kolmanda isiku 1 poolt lisaks pakkumuses esitatud kirjeldusele väidetud, et see funktsionaalsus on tema poolt pakutavatel droonidel Ukrainas testitud ja kasutusel. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et sedavõrd lakoonilise näidise demonstreerimise (isegi mitte testimise) punkti juures Alusdokumendis saaks pakkumuse tagasilükkamise otsuse kaasa tuua vaid Vaidlustaja esitatud veenvad tõendid selle kohta, et Kolmanda isiku 1 pakkumus TK-le ei vasta ja sellistele tingimustele vastavaid droone, mille kohta esitati pakkumuste esitamise

tähtpäevaks tehniline pakkumus, Kolmas isik 1 pakkuda ei saanud. Selliseid tõendeid Vaidlustaja esitanud ei ole. Vaidlustuskomisjon rõhutab veel kord, et kuna vaidlustus põhineb Vaidlustaja kahtlustel, et Kolmas isik 1 pakub enda toodetud droone, mis TK-le ei vasta, siis olukorras, kus Kolmas isik 1 ei ole ise pakutavate droonide tootja, ei ole ka õiged Vaidlustaja väljendatud kahtlused Kolmanda isiku 1 pakutavate droonide tehnilistest andmetest (nende mittevastavusest TK-le). Seega vaidlustusmenetluses avaldatud Vaidlustaja kahtlus, et Kolmanda isiku 1 pakutavad droonid TK-le ei vasta ja Hankija pole seda sisuliselt kontrollinud, ei ole kuidagi tõendatud, isegi kahtluse tekkimine pole nendel asjaoludel usutav.

8.2.5. Vaidlustuskomisjon ei nõustu põhimõtteliselt sellega, et pakkumuses esitamata näidisega seotud tegevusi ja võimalikke demonstratsiooni tulemusi saaks või tuleks Riigihankes pakkumuse vastavuse kontrollimisel eelistada RHAD-is nõutud ja pakkumuses esitatud andmetele ja dokumentidele, kui näidiseiga seotud regulatsioon RHAD-is piirdub vaid Alusdokumendi p-iga 10.1. RHS § 114 lg 1 kohustab Hankijat kontrollima pakkumuse vastavust RHAD-ile ja tagasi lükatakse pakkumus, mis sellele ei vasta. Kui näidise esitamist pakkumuses ei nõuta, ei muutu näidis ka pakkumuse selliseks osaks, millel esinevate võimalike puuduste kaudu tekiks Hankijal õigus/kohustus pakkumus tagasi lükata.

Vaidlustuskomisjon kordab, et vastavaks tuleb tunnistada pakkumus, mis on esitatud pakkumuste esitamise tähtpäevaks ja mis vastab riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning RHS-is (aga ka RHAD-is) puudub igasugune regulatsioon selleks, milliseid otsuseid kavatses Hankija võtta vastu pärast droonide demonstratsiooni. Alusdokumendi p 10.1 teeb pakkujale ülesandeks demonstreerida drooni vastavust TK-le, kuid sellega ei korrespondeeru RHAD-is Hankija kohustust kontrollida demonstratsiooni tulemuste alusel pakkumuse vastavust TK-le RHS § 114 kohaselt. Kui Hankija soovib näidise alusel kontrollida pakkumuse vastavust (mitte pakkuja kvalifikatsiooni), siis peab ta selle RHAD-is selgelt ette nägema, kuid antud juhul see nii ei ole.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija tegevus on olnud kooskõlas Alusdokumendi p-iga 10.1 – testpäev korraldati ja Kolmas isik 1 viis demonstratsiooni läbi. Droonide sobivust on Hankija MEMO-s möönnud ja Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuses kinnitanud: *Pakutav seade läbis edukalt alusdokumentides sätestatud tehnilise katsetuse.*

8.3. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Kolmanda isiku 1 pakkumus vastab RHAD-ile ja on RHS § 114 lg 1 alusel õigesti vastavaks tunnistatud.

Arvestades asjaolu, et Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus on õiguspärane ja selle kehtetuks tunnistamiseks alus puudub, ei oma asja lahendamisel tähtsust, kas Kolmandate isikute 2-5 pakkumused on Riigihankes õigesti vastavaks tunnistatud (vt ka p 8). Kui osa väiteid ei saa mõjutada vaidluse lõpptulemust, siis on need ebaolulised ning nende suhtes ei pea võtma ammendavat seisukohta (Riigikohtu 11.12.2020 otsus asjas nr 3-20-1198, p 26).

9. Kolmanda isiku 1 pakkumuse edukaks tunnistamise otsus on vaidlustatud põhjusel, et Kolmanda isiku 1 pakkumus on õigusvastaselt vastavaks tunnistatud. Kuna vaidlustuskomisjon sellist Vaidlustaja seisukohta ei jaga ja peab Hankija otsust Kolmanda isiku 1 pakkumuse vastavaks tunnistamiseks õiguspäraseks, puudub alus ka Kolmanda isiku 1 pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

10. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

10.1. Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

10.2. Kolmas isik osales vaidlustusmenetluses Hankija poolel, mistõttu on tal õigus kulude
13 (14)

hüvitamisele Hankijaga samade reeglite alusel. Kolmas isik esitas tähtaegselt taotlused lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 2531,25 eurot (käibemaksuta) 11 tunni ja 15 minuti õigusabi osutamise eest tunnihinnaga 205 eurot. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et arvestades asja mahtu ja keerukust on kulud täies ulatuses vajalikud ja põhjendatud ja tuleb Vaidlustajalt välja mõista.

10.3. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Angelika Timusk